

Η ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΤΑΣΟΥ ΛΕΙΒΑΔΙΤΗ*

Ξένη Σκαρτσή

Είμαι εδώ για να μιλήσω, συνέβησαν τόσα στον καιρό μου: πόλεμοι,

επαναστάσεις

*όμως το ίδιο στάθηκα αυτόπτης μάρτυς και σε πολλά φανταστικά περιστατικά –
με λίγα λόγια ένας θαυμάσιος οδοιπόρος, ακριβώς γιατί δεν έχω πού να πάω.*

(Βιολέτες για μια εποχή)

Η ποίηση του Τάσου Λειβαδίτη διακρίνεται σε τρεις περιόδους, που αποτυπώνονται και στον χωρισμό του έργου του από τον ίδιο στους τόμους των Απάντων του. Τα ποιήματα των τεσσάρων συλλογών της πρώτης περιόδου, από το 1952 ως το 1956, γνωστής ως «ποίησης του στρατοπέδου», που γράφονται στη Μακρόνησο και τον Άη Στράτη, είναι πολιτικά ποιήματα-μαρτυρίες που στόχο έχουν να ενημερώσουν για την κατάσταση που επικρατούσε στις φυλακές και στις εξορίες, όπως και η ποίηση πολλών άλλων συνομηλίκων του ποιητών.¹ Βρισκόμαστε στον χώρο μιας καθαρά στρατευμένης ποίησης: η ποιητική ιδιότητα υποτάσσεται, ή εξαφανίζεται μπροστά στις ανάγκες του αγώνα, όπως υποδηλώνει το πολύ γνωστό απόσπασμα από τον «Άνθρωπο με το ταμπούρλο»: *Μα απόψε, αδέρφια, δεν είμαι πια ποιητής./ Απόψε δεν θέλω να είμαι ποιητής./ Απόψε είμαι ο τυμπανιστής μιας απέραντης στρατιάς/ με δυο δισεκατομμύρια μαχητές ακροβολισμένους μες στη νύχτα.* (Λειβαδίτης, *Ποίηση*, τόμ. Α, 201)² Ως ιδιαίτερη αξία αναδεικνύεται η συντροφικότητα, η οποία τον βοηθάει να αντεπεξέλθει στις δοκιμασίες της ζωής του στρατοπέδου. Κυριαρχεί το πρώτο πληθυντικό πρόσωπο ως έκφραση της συλλογικής ανθρωπίνης συνείδησης. Η περιγραφή της ζωής του στρατοπέδου χαρακτηρίζεται από ωμό νατουραλισμό³, που εναλλάσσεται με μια έξαρση των συναισθημάτων που έχει οδηγήσει κάποιους κριτικούς του να χαρακτηρίσουν την ποίηση της περιόδου ως «ρομαντικό μελό»⁴. Χαρακτηριστικό των συλλογών είναι η αγωνιστική διάθεση και η επιθυμία για την ανατροπή του παλιού, γερασμένου κόσμου, και την αντικατάστασή του από μια νέα σοσιαλιστική κοινωνία που ταυτίζεται με την αναγέννησή του.

* Εισήγηση στο 35ο Συμπόσιο Ποίησης, 2-3 Ιουλίου 2016, Πανεπιστήμιο Πατρών.